

még kamarák, viszont azokkal kapcsolatban már nem lehet autonómiákról beszélni. Bemutatta a kamarák feladatait, majd két példát kiragadva – a kereskedelmi és ipari kamarát, illetve a mezőgazdasági kamarát – vázolta történetüket a Horthy-korszak során. A legrégebbi alapítású kereskedelmi és ipari kamarát azért választotta egyik példájának, mert amit ők nem tudtak elérni autonómiakérdésben, azt más kamara sem nagyon tudta. A mezőgazdasági kamara pedig egy teljesen más típust, mintegy kivételt jelentett. De a cél mindkét kamara esetében az volt, hogy jó viszony kialakítása mellett minél függetlenebbek legyenek a közigazgatástól. Egy 1928-as példával illusztrálta, hogy a kamarák nem tudták kiharcolni, hogy saját területükön ők legyenek a kizárólagos érdekképviselői szervek.

Nagy létszámú hallgatóság előtt tartotta meg *Gergely Jenő*, a Történettudományok Doktori Iskola vezetője, előadását az egyházi autonómiákról. Előadásából megtudhattuk, mely bevett felekezetek rendelkeztek autonómiával, milyen volt ezek viszonya az állammal, ugyanis ettől, illetve hitelveiktől függött autonómiájuk. Megemlítette az 1848 előtti államegyháziságot, amikor is egy felekezet élvezett előnyöket, míg a többi jogait csorbították. Ezt egy szeparációs folyamat követte, melynek során az államot és a felekezeteket szétválasztották. Külön foglalkozott az erdélyi római katolikus egyház státuszával, mely több joggal rendelkezett, például joga volt ordinarius tisztségekre jelölteket állítani, míg Magyarországon a főkegyúri jog miatt a katolikus egyház nem élvezett ilyen autonómiát. Kitért a protestáns egyházak kérdésére is. Itt már létezett autonómia, de csak egyházkerületenként, nem pedig országosan. Fontos kérdés volt, hogy pontosan ki tartozik bele az egyes autonómiákba, hiszen az emberek beleszülettek egy vallásba, nem pedig választották azt. Kérdés a születés elegendő-e, hogy az autonómia tagjának tekintsük az egyént, vagy inkább az volt a tag, aki betartotta az egyes erkölcsi törvényeket? Milyen szankciókkal járt az emberek kirekesztése?

E kérdések adták meg a szekciót záró vita hangnemet, témáját. Az egyházi autonómia kérdése önmagában is sok problémát vett fel, hiszen az egyes felekezetek autonómiája eltérő volt. A szekció elnöke hangsúlyozta a kérdés fontosságát, mert az újabb irányokat adhat a kutatásnak.

A konferencia utolsó szekciójában *Vida István* tanészékvezető tanár elnökölt, amikor két beszámolót hallhatott a kitartó közönség. *Kardos József* az egyetemek, és ezen belül természetesen elsősorban az ELTE-t érintő problémákat vizsgálta. Megfogalmazta a kérdést, mit is jelent pontosan az a fogalom, hogy tanszabadság. Beszámolt az egyetemi vezetés, illetve az anyagi források fontosságáról, melyek következtében az egyetem függőségbe került. A támogató, főként az állam, beleszólást követelt az ügyek intézésébe, és némelykor hozzá nem értő vezetőket állított az egyetem élére.

A konferencia záróelőadásában, Réfi Attila, a Doktori Iskola hallgatója a területi közigazgatás utolsó, máig ható szakaszait vizsgálta. Két fordulópontot emelt ki: az 1949/1950-es és a 1989/1990-es éveket. Kitért a megyerendszert érintő területrendezésre, a Kádár-kor elején érvényesülő hatásra, mely a népgazdasági tervnek megfelelően szándékozott átalakítani mindent. Előadását a rendszerváltást előkészítő változásokkal, illetve a ma is működő önkormányzati rendszer kialakulásával fejezte be. A szekciót, és a konferenciát záró vitát követően az elnök elégedettségét fejezte ki az érdekesen felépített előadásokkal kapcsolatban, dicsérte a beszámoló tartalmi-formai igényességét, és megköszönte az előadóknak, hogy figyeltek az időkeret betartására.

A konferenciát Gergely Jenő zárta be, aki kifejezte örömét amiatt, hogy színvonalas, újabb eredményeket is tartalmazó, sok szempontú előadásokat hallhatunk. Külön örömmel töltötte el, hogy a fiatal kutatók az elhangzott problémákhoz érdeklődve, nyitottan álltak, és szakmai igényességgel, tájékozottan nyilvánítottak véleményt a felmerülő kérdésekben. Véleménye szerint a téma nagy arányú, összehangolt kutatómunkát igényel, melyen együtt kell dolgozni a jogász kollégákkal, akik a kérdés más, érdekes aspektusaiban tudnak segítséget nyújtani. Ezen a konferencián bebizonyosodott, hogy ezt a sokrétű kérdést nem lehet egyetlen alkalommal tisztázni, ezért felvetette egy újabb konferencia rendezésének tervét, ahol már a most felmerülő kérdésekre is megpróbálhatnak választ adni. Majd felhívta a résztvevők figyelmét arra, hogy a konferencia anyaga nyomtatott formában is elérhető lesz.

Dudás Elina

Kelet-Európa Szeminárium

2005. SZEPTEMBER 28 – OKTÓBER 8.

Max Planck
Európai Jogtörténelmi Intézet

Pf. 93 02 27. 60457 Frankfurt/M.
Hausener Weg 120. 60489 Frankfurt/M.
Telefon: +49/69 789 78 0, Fax: +49/69 789 78-169
Támogató: Gemeinnützige Hertie-Stiftung

A Max Planck Európai Jogtörténelmi Intézet hosszú ideje ápol jó kapcsolatokat kelet-európai tudósokkal és már több projektet is szervezett a kelet-európai jogtörténet témakörében. Úgy ítéljük meg, hogy szükséges a Kelet-Európai Szeminárium megrendezése kelet- és nyugat-európai fiatal szakemberek bevonásával, ahhoz, hogy elősegítsük a párbeszédet a jog alapjairól. A szeminárium létrejöttét a Hertie-Stiftung (www.ghst.de) nagyvonalú támogatása teszi lehetővé.

Az első Kelet-Európa Szeminárium, amelynek témája „A jog alapjai,” 2005. szeptember 28 és október 8. között, a Max Planck Európai Jogtörténelmi Intézetben

kerül megrendezésre. Tíznapos tanulmányi rendezvénytünk fiatal kelet- és nyugat-európai szakembereknek, kiváltképp jogászoknak, jogtörténészeknek és jogszociológusoknak hirdetjük meg, akik a jog alapjait és a mindenkori jogrendet elemző forrásszövegekkel foglalkoznak majd.

A pályázat olyan jogászokhoz, a jogi problémák iránt érdeklődő társadalomtudósokhoz és történészekhez szól, akik már tanulmányaikat már befejezték, és nem töltötték be 35. életévüket.

A pályázathoz csatolni kell egy önéletrajzot, amely tartalmazza a nyelvtudás (különösképpen a német

nyelv), a jelenlegi munkahely és a kutatási téma ismertetését. Tartalmazhat továbbá egy egyetemi tanár általi ajánlást is.

Pályázati határidő: 2005. március 31.

A Kelet-Európa Projekt szervezői örömmel várják az Ön jelentkezését is. A kiemelkedő pályázóknak a szeminárium végeztével a Max Planck Európai Jogtörténeti Intézetben egy, vagy két hosszabb idejű, kutatási célú ösztöndíjat biztosítunk.

**Prof. Dr. Marie Theres Fögen
Dr. habil. Tomasz Giaro**

„Éld át a félelmet!” – szól a szlogen, előrevetítve, hogy egy nem mindennapi múzeum várja a látogatót. Már maga a helyszín is különleges. Nottingham központjában, a Csipkepiac mellett, azon a helyen, ahol ma a múzeum áll 1375 óta bíróság, 1449 óta börtön is működött. Az épületet, amely a tulajdonképpeni nottinghami megyeháza, az 1780-as évektől az 1980-as évekig folyamatosan bíróságként és börtönként használták. Ez már maga egyedivé teszi a múzeumot a többi hasonló intézményhez képest.

A múzeum több termében széleskörűen mutatja be az igazságszolgáltatáshoz és a büntetés-végrehajtáshoz kapcsolódó tevékenységeket. Található itt bírósági tárgyalóterem, rendőrség, a börtön különböző részei: úgymint cellák, fürdőhelyiség, mosoda, sötétzárka, börtönudvar, a börtönőr szobája, valamint megjeleníti a kivégzési módszereken belül a máglyán való elégetést és az akasztást.

A múzeum többféle programot kínál a látogatóknak. Ezek közül a legfontosabbnak az a 2–4 órás kórséta tűnik, amely szándékai szerint bemutatja három évszázad bűncselekményeit és büntetéseit. Egy korhűen berendezett viktoriánus tárgyalóteremben lefolytatott tárgyalás után, ahol maga a látogató és családtagjai ülnek a vádlottak padján, börtönőrök és elítéltek vezetésével ismerhetjük meg a börtön fent említett helységeit.

Másik, különösen izgalmasnak tűnő program egy gyilkosság rendőrségi nyomozása. A múzeumlátogató végzi el a nyomozó feladatait: az évszám 1856, a nyomok pedig valahol a XVIII. századi börtön cellái között vannak. A nyomozást négyfogásos vacsora követi. A látogató ugyancsak megfejtetheti Hasfelmetsző Jack rejtélyét 1888-ban, Whitechapelben. Szintén a nyomozó

Az Igazság Csarnoka Nottinghamban

GALLERIES OF JUSTICE

szerepébe bújva izgalmas kalandok részesei lehetünk.

A múzeumban rendeznek mesemondó esteket is, persze nem tündérmesékről van szó. A múzeum kérésre

biztosítja a mesemondót, aki akár egy vacsora után bármilyen történetet, de különösen viktoriánus kísértettörténeteket mond el. Ezt a programot csak 18 éven felülieknek ajánlják.

Ezen kívül az épület rendszeresen helyt ad időszaki kiállításoknak, valamint olyan eseményeknek, ahol a múzeum kiállít-

tott tárgyait lehet kipróbálni. Születésnap partik rendezése mellett vállalják bármilyen tudományos összejövetel megszervezését is.

A múzeum programjaiból számomra úgy tűnik, hogy kevésbé vezették szakmai szempontok az alkotókat. Ez inkább egy olyan intézmény, amely az egész család vagy baráti társaságok számára élményt nyújt. A sok program miatt a belépőjegy 12 hónapra érvényes, hogy a látogató a múzeum minden programján részt vehessen.

A belépőjegy ára 6, 95 GBP (gyermekeknek 5, 25 GBP). A nyomozás ára 35, 95 GBP vacsorával, legalább negyven fő esetén. Megtekinthető hétfő kivételével minden nap 10–17 óra között. A múzeum igényes honlappal is rendelkezik:

www.galleriesofjustice.org.uk

